

Suomen kansallisen ihmisoikeusinstituution toiminnallinen strategia

---

Finlands nationella människorättsinstitutionens verksamhetsstrategi

EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIES
RIKSDAGENS JUSTITIEOMBUDSMAN

IHMISOIKEUSKESKUS
MÄNNISKORÄTTSCENTRET
HUMAN RIGHTS CENTRE

Sisältö

2

3 *Johdanto*

4 *Strategian tarkoitus ja prosessi*

5 *Kansallisen ihmisoikeusinstituution tehtävät*

Oikeusasiamies

Ihmisoikeuskeskus ja sen ihmisoikeusvaltuuskunta

7 *Pitkän aikavälin tavoitteet*

12 *Inledning*

14 *Den nationella människorättsinstitutionens uppgifter*

Justitieombudsmannen

Människorättscentret och människorättsdelegationen

16 *Långsiktiga mål*

Johdanto

KANSALLISET IHMISOIKEUSINSTITUUTTIOT (National Human Rights Institutions; NHRIs) ovat lailla perustettuja toimielimiä, joiden tehtävänä on edistää ja turvata ihmisoikeuksien toteutumista. Niiden tulee täyttää YK:n asettamat kriteerit, nk. Pariisin periaatteet, jotka hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa vuonna 1993. Vaikka ne saavat rahoituksensa valtion varoista, ne toimivat itsenäisesti ja riippumatta hallituksista ja niillä tulee olla mahdollisimman laaja toimivalta ihmisoikeuksien edistämiseksi ja turvaamiseksi. Lisäksi niiltä edellytetään pluralistisuutta.

Suomessa kansallisen ihmisoikeusinstituution muodostavat eduskunnan oikeusasiamies, Ihmisoikeuskeskus ja sen ihmisoikeusvaltuuskunta.

Kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden yhteistyöelimenä toimii kansainvälinen koordinaatiokomitea (ICC). Se myös päättää hakemuksesta kansallisen instituution statuksesta. Suomen kansalliselle ihmisoikeusinstituutiolle myönnettiin A-status joulukuussa 2014. Tuolloin maailmassa oli yhteensä 108 kansallista ihmisoikeusinstituutiota, joista A-status oli 72 instituutiolla.

A-status antaa mm. puheoikeuden YK:n ihmisoikeusneuvostossa ja äänioikeuden ICC:ssä.

Perus- ja ihmisoikeuksia voidaan edistää ja turvata monin eri keinoin. Ihmisoikeuskeskuksella on erikseen laissa säädetyt perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen liittyvät tehtävät. Myös oikeusasiamies edistää perus- ja ihmisoikeuksia omassa toiminnassaan.

Oikeusasiamies ei yksinään täytä kaikkia Pariisin periaatteiden vaatimuksia. Tämän vuoksi oikeusasiamiehen kanslian hallinnolliseen yhteyteen perustettiin toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton Ihmisoikeuskeskus. Sen tehtäviin kuuluvat mm. yleinen perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen liittyvä tiedotus-, kasvatus-, koulutus- ja tutkimustoiminta sekä seuranta. Sen toimivalta kattaa myös puhtaasti yksityiset tahot, kuten yritystoiminnan. Ihmisoikeuskeskukselle asetettu ihmisoikeusvaltuuskunta tuo instituutiolle Pariisin periaatteiden edellyttämää pluralismia. Eduskunnan oikeusasiamiehen perus- ja ihmisoikeusmandaatti vahvistui uudistuksessa entisestään.

Strategian tarkoitus ja prosessi

SUOMEN KANSALLISEN ihmisoikeusinstituution molemmilla osilla on omat tehtävänsä ja toimintamuotonsa. Tämän yhteisen strategian tarkoituksena on vahvistaa yhteiset tavoitteet, kehittää yhteistyötä ja sopia tehtävien jaosta toimijoiden välillä näiden yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Instituution missiona on tässä strategiassa kuvattujen yhteisten tavoitteiden toteuttaminen perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ja turvaamiseksi. Visiona on yhteiskunta, jossa perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat täysimääräisesti.

Strategiaprosessissa kartoitettiin tehtävien ja toimintatapojen rajapintoja sekä etsittiin keinoja, joilla toiminnallisesti itsenäiset, mutta toisiinsa liitetyt

organisaatiot voivat hyötyä toistensa osaamisesta. Strategian valmisteluun osallistui useita henkilöitä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta ja Ihmisoikeuskeskuksesta vuosina 2013–2014. Se käsiteltiin kanslian johtoryhmässä ja yhteistoimintamenetelyssä sekä ihmisoikeusvaltuuskunnassa. Eduskunnan oikeusasiamies ja Ihmisoikeuskeskuksen johtaja vahvistivat strategian 18.6.2014.

Tässä strategiassa ei kuvailla eduskunnan oikeusasiamiehen tai Ihmisoikeuskeskuksen toimintaan liittyviä taloudellisia tai muita hallinnollisia tavoitteita. Strategian toteuttamiseksi tullaan laatimaan lyhyemmän aikavälin toimintaohjelma.

Kansallisen ihmisoikeusinstituution tehtävät

Oikeusasiamies

PERUSTUSLAIN 109 §:n mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Oikeusasiamies valvoo viranomaisten toiminnan laillisuutta tutkimalla hänelle tulevia kanteluita. Oikeusasiamies voi ottaa laillisuusvalvontaansa kuuluvan asian käsiteltäväkseen myös omasta aloitteestaan. Oikeusasiamies tekee lisäksi tarkastuksia virastoissa ja laitoksissa. Hänellä on erityinen velvollisuus käydä säännöllisesti tarkastuksilla suljetuissa laitoksissa kuten vankiloissa, psykiatrisissa sairaaloissa ja lastensuojelulaitoksissa.

Oikeusasiamies on toiminnassaan täysin riippumaton. Oikeusasiamies antaa vuosittain toimintakertomuksen eduskunnalle. Kertomuksessa oikeusasiamies kiinnittää erityistä huomiota perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Oikeusasiamies edistää perus- ja ihmisoikeuksia monin eri tavoin. Oikeusasiamies saattaa usein nimenomaisesti valvottavien tietoon käsityksiään perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista edistävästä näkökohdista kanteluratkaisuissaan ja tarkastustoiminnan yhteydessä. Oikeusasiamies kiinnittää myös eri ministeriöille antamissaan lausunnoissa huomiota erityisesti perus- ja ihmisoikeusnäkökulmaan.

Oikeusasiamies voi tehdä esityksiä virheen korjaamiseksi tai epäkohdan poistamiseksi. Hän voi tehdä

esityksiä myös lainvalmistelusta vastaaville ministeriöille säännösten kehittämiseksi. Usein tällöin on kyse puutteesta perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa. Oikeusasiamies tekee esityksiä myös perus- ja ihmisoikeusloukkausten hyvittämiseksi ja voi esittää sovinnollisen ratkaisun aikaansaamista viranomaisen ja kantelijan välille.

Omien aloitteiden kautta oikeusasiamies voi puuttua yleisempiin ja laajamittaisempiin ongelmiin. Oikeusasiamies voi raportoida omista aloitteista eduskunnalle annettavan erilliskertomuksen kautta.

Oikeusasiamiehen tarkastustoiminnalla on myös ennalta ehkäisevä ja eteenpäin katsova perus- ja ihmisoikeuksia edistävä luonne. Oikeusasiamies nimettiin vuonna 2013 YK:n kidutuksen vastaisen lisäpöytäkirjan (OPCAT) mukaiseksi kansalliseksi valvontaelimeksi. Sen myötä tarkastustoiminta kehittyy laadullisesti ja ennalta ehkäisevä työ rakentavassa vuorovaikutuksessa tarkastuskohteiden kanssa korostuu.

Ihmisoikeuskeskus ja sen ihmisoikeusvaltuuskunta

VUONNA 2012 toimintansa aloittaneen Ihmisoikeuskeskuksen tehtävänä on edistää perus- ja ihmisoikeuksia laissa säädetyin keinoin.

Keskuksen tehtävänä on:

- edistää perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvää tiedotusta, koulutusta, kasvatusta ja tutkimusta,

- laatia selvityksiä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta,
- tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi,
- osallistua perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja turvaamiseen liittyvään eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, sekä
- huolehtia muista vastaavista perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä.

Ihmisoikeuskeskus on toiminnassaan täysin riippumaton. Se laatii vuosittain toiminnastaan kertomuksen ja raportoi toiminnastaan relevanteille eduskunnan valiokunnille.

Ensimmäisten toimintavuosien painopisteinä ovat olleet käytännön perustamistoimien lisäksi keskuksen tunnetuksi tekeminen, kansallisen perus- ja ihmisoikeuksia koskevan yhteistyön ja tiedonkulun kehittäminen sekä perus- ja ihmisoikeuksia koskevan koulutuksen ja kasvatuksen edistäminen. Ihmisoikeuskeskus on myös järjestänyt lukuisia tilaisuuksia sekä kouluttanut ja pitänyt puheenvuoroja pyydettyä.

Perus- ja ihmisoikeustilanteesta on myös raportoitu ennen kaikkea kansainvälisille ihmisoikeuksien seurantajärjestelmille.

PERUSOIKEUDET ilmentävät demokraattisen oikeusvaltion keskeisiä perusarvoja. Perusoikeuksilla tarkoitetaan Suomen perustuslaissa kaikille turvattuja oikeuksia, jotka velvoittavat kaikkia julkisen vallan elimiä. Perusoikeuksia voidaan rajoittaa vain lailla ja tällöinkin vain erityisin edellytyksin.

IHMISOIKEUKSILLA puolestaan tarkoitetaan sellaisia kaikille ihmisille kuuluvia perustavanlaatuisia oikeuksia, jotka on turvattu Suomea kansainvälisoikeudellisesti velvoittavissa ja valti-
onsisäisesti voimaan saatetuissa kansainvälisissä sopimuksissa. Ihmisoikeudet tulee kuitenkin ymmärtää myös ihmiskunnan yhteisinä arvoina, jotka velvoittavat moraalisesti kaikkia yhteiskunnan toimijoita.

PERUS- JA IHMISOIKEUDET muodostavat yhdessä toisiaan täydentävän oikeudellisen suojajärjestelmän. Julkisella vallalla on velvoite turvata ja edistää näiden oikeuksien toteutumista.

Pariisin periaatteet edellyttävät, että kansallisella ihmisoikeusinstituutiolla on pluralistinen kokoonpano ja laaja yhteistyöverkosto, joka kattaa ne tahot, jotka osallistuvat ihmisoikeustyöhön kansallisella tasolla. Ihmisoikeuskeskuksella on ihmisoikeusvaltuuskunta, joka koostuu kansalaisyhteiskunnan, perus- ja ihmisoikeustutkimuksen sekä muiden perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen ja turvaamiseen osallistuvien toimijoiden edustajista.

Valtuuskunnalla on lain mukaan kolme tehtävää. Valtuuskunta käsittelee laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä perus- ja ihmisoikeusasioita, hyväksyy vuosittain Ihmisoikeuskeskuksen toimintasuunnitelman ja toimintakertomuksen sekä toimii perus- ja ihmisoikeusalan toimijoiden kansallisena yhteistyöelimenä.

Ihmisoikeusvaltuuskunnan rooli on tärkeä laajapohjaisena pluralistisena yhteistyöelimenä ja erilaisia toimijoita kokoavana verkostona. Valtuuskunta on järjestäytynyt toimintaansa varten työvaliokuntaan ja jaostoihin.

Pitkän aikavälin tavoitteet

7

SUOMEN KANSALLISEN IHMISOIKEUSINSTITUUTION TOIMINNALLINEN STRATEGIA

TAVOITE	KEINOT: EOA	KEINOT: IOK
<p>1. <i>Yleinen tietoisuus, ymmärrys ja osaaminen perus- ja ihmisoikeuksista lisääntyy, ja niiden kunnioittaminen vahvistuu.</i></p> <p>Kaikille tarjotaan riittävästi, tasapuolisesti ja esteettömästi tietoa perus- ja ihmisoikeuksista omien ja toisten oikeuksien tunnistamiseksi ja puolustamiseksi.</p> <p>Tavoitteena on lisäksi, että viranomaiset sitoutuvat perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen laajasti myös moraalisisina arvoina. Lisäksi tavoitteena on lisätä kunnioitusta perus- ja ihmisoikeuksia kohtaan yksityisellä sektorilla; erityisesti yritystoiminnan ihmisoikeusvaikutusten osalta.</p> <p>Suomen kansallinen ihmisoikeusinstituutio edistää YK:n ihmisoikeuskasvatusta koskevan julistuksen mukaista ihmisoikeuskasvatusta ja -koulutusta, sekä koulutusta perusoikeuksista.</p> <p>Julistuksen mukaan ihmisoikeuskasvatusta käsittää:</p> <ol style="list-style-type: none"> tietojen ja ymmärryksen antamisen ihmisoikeusnormeista ja -periaatteista, niiden perustana olevista arvoista ja niiden suojelemiseen tarkoitettuista mekanismeista; oppimisen ja opettamisen sekä kouluttajia että oppijoita kunnioittavalla tavalla; ihmisten voimaannuttamisen siten, että he voivat nauttia omista oikeuksistaan ja käyttää niitä sekä kunnioittaa ja ylläpitää muiden oikeuksia.	<p><i>Tiedotus:</i> OA:n ratkaisusta, lausunnoista ja kannanotoista tiedotetaan kanslian verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa, jossa on mahdollisuus myös vuorovaikutteiseen tietoisuuden lisäämiseen. Tiedotuksessa huomioidaan kansalliskielten lisäksi muiden ryhmien kielelliset oikeudet.</p> <p><i>Koulutus ja muu vaikuttaminen:</i> Koko henkilöstö edistää PIO¹-osaamista ja tietoisuutta tarkastustoiminnassa (ml. OPCAT), sidosryhmäyhteistyössä, puheissa ja esitelmissä.</p> <p><i>Oikeusasiamiehen toimintakertomukseen eduskunnalle sisällytetään:</i> OA:n perusoikeuskannanotot, PIO-teemojen käsittely, hyvitys- ja sovitteluesitykset sekä ihmisoikeusvalvontaelinten Suomea koskevat ratkaisut.</p> <p>¹⁾ PIO = perus- ja ihmisoikeudet</p>	<p><i>Tiedotus:</i> IOK:n verkkosivujen kehittäminen laajaksi perus- ja ihmisoikeustietoa sisältäväksi portaaliksi/ tietopankiksi sekä aktiivinen ja vuorovaikutteinen viestintä sosiaalista mediaa hyödyntäen.</p> <p>Tiedotuksessa huomioidaan kansalliskielten lisäksi muiden ryhmien kielelliset oikeudet.</p> <p><i>Tilaisuudet:</i> Kutsu- ja yleisötilaisuuksien järjestäminen ajankohtaisista ihmisoikeusteemoista.</p> <p><i>Koulutus:</i> Laadukkaan perus- ja ihmisoikeuskoulutuksen edistäminen suomalaisessa koulutusjärjestelmässä sekä oman koulutustoiminnan kehittäminen.</p> <p><i>Tutkimus:</i> Perus- ja ihmisoikeusaiheisten selvitysten tekeminen, tutkimustarpeiden kartoittaminen ja yhteistyö tutkimustahojen kanssa.</p> <p><i>Toimintaa kohdistetaan</i> myös yksityiselle sektorille, erityisesti yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien kysymysten osalta.</p> <p><i>Toimintakertomukseen eduskunnan valiokunnalle sisällytetään</i> katsaus ajankohtaisiin PIO- tapahtumiin.</p>

TAVOITE	KEINOT: EOA	KEINOT: IOK
<p>2. Puutteet perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa tunnistetaan ja korjataan.</p> <p>Oikeusasiamiehen ja Ihmisoikeuskeskuksen toiminnassa pyritään tunnistamaan ja poistamaan perus- ja ihmisoikeusongelmat. Toisena tavoitteena on, että viranomaiset itse tunnistavat PIO-ongelmat omassa toiminnassaan ja pyrkivät oma-aloitteisesti niiden poistamiseen. Kolmantena tavoitteena on, että myös yksityiset kunnioittavat perus- ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan.</p> <p>Viranomaiset tunnistavat ratkaisujensa ja menettelyjensä vaikutukset ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin, toimivat perus- ja ihmisoikeusmyönteisesti ja ovat valmiita tekemään enemmän kuin laki vaatii.</p> <p>Perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen ja hyvän hallinnon toteuttaminen kuuluvat julkisyhteisöjen päätöksenteon ja toiminnan lähtökohtiin perustuslaillisina velvoitteina. Perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen näkyy viranomaisten toimintatavoissa ja virkamiesten asenteissa. Hallinnon sisäinen valvonta organisoidaan ja toteutetaan tehokkaasti siten, että puutteet perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa havaitaan ja korjataan.</p>	<p>PIO-toteutumisen puutteita havainnoidaan kanteluiden ja omien aloitteiden tutkinnassa, tarkastustoiminnassa ja median seuraamisessa.</p> <p>OPCAT toiminnassa PIO-ongelmien tunnistamiseen pyritään myös ulkopuolisten asiantuntijoiden, kuten lääkäreiden avustuksella.</p> <p>Havaittuihin epäkohtiin puututaan OA:n toimenpitein:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjaavat ja moittivat käsitykset • hyvitysesitykset • säädösesitykset • esitykset puutteen poistamiseksi tai virheen korjaamiseksi • esitykset asioiden sovinnolliseksi ratkaisemiseksi • lausunnot • huomautukset • syytteet <p>OA:n toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan ja sitä tuetaan julkistamalla toimenpiteitä.</p>	<p><i>Tiedotus:</i> PIO-toteutumisen puutteista tiedotetaan IOK:n toiminnassa.</p> <p>Perus- ja ihmisoikeuksia kansallisesti valvovien toimielinten suosituksista ja päätöksistä tiedotetaan aktiivisesti.</p> <p><i>Koulutus:</i> Erityisesti viranomaisille suunnattavaa koulutusta PIO-teemoista edistetään ja toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p> <p><i>Seuranta:</i> PIO-toteutumista seurataan systemaattisesti ihmisoikeusvaltuuskunnan ja erityisesti tätä varten asetetun seurantajaoston toimesta. Havaittuja puutteita PIO toteutumisessa tuodaan esille ja niiden poistamiseen tähtääviä toimenpiteitä edistetään ja koordinoidaan.</p> <p><i>Selvitykset:</i> Tehdään selvityksiä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta.</p> <p><i>Aloitteet:</i> Tehdään aloitteita havaittujen puutteiden korjaamiseksi.</p>

TAVOITE	KEINOT: EOA	KEINOT: IOK
<p>3. <i>Kansallinen lainsäädäntö ja muu normisto sekä niiden soveltamiskäytäntö turvaavat tehokkaasti perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen.</i></p> <p>Perus- ja ihmisoikeusperustaisuus lainvalmistelussa on välttämätön edellytys oikeuksien tehokkaalle toteutumiselle.</p> <p>Kansallisella tasolla ihmisoikeuksien toimeenpääntö tapahtuu lainsäädännön lisäksi muun muassa oikeudellisin ja hallinnollisin keinoin sekä politiikkaohjauksella.</p> <p>Kaiken toiminnan tulee tapahtua perus- ja ihmisoikeusmyönteisesti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Lainsäädäntöesitykset:</i> OA kiinnittää valtioneuvoston tai muun lainsäädännön valmistelusta vastaavan toimielimen huomiota säännöksissä tai määräyksissä havaitsemiinsa puutteisiin sekä tekee esityksiä niiden kehittämiseksi ja puutteiden poistamiseksi erityisesti PIO-näkökulmasta. • <i>Asiantuntijatuki:</i> OA antaa riippumatonta asiantuntijatukea lainsäädännön valmisteluun. • <i>Lausunnot:</i> OA antaa lausuntoja ministeriöille ja eduskunnan valiokunnille lainsäädäntöasioissa. • <i>Kannanotot:</i> OA edistää kannanotoillaan perusoikeusmyönteistä lain tulkintaa ja soveltamista. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Tiedotus ja koulutus:</i> IOK tukee lainsäädäntöä valmistelevien tahojen PIO osaamisen vahvistamista. • <i>Asiantuntijatuki:</i> IOK antaa riippumatonta asiantuntijatukea lainsäädännön valmisteluun. • <i>Lausunnot:</i> IOK antaa lausuntoja ministeriöille ja eduskunnan valiokunnille PIO-kysymyksistä ja kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista. • <i>Kannanotot:</i> IOK edistää kannanotoillaan PIO-myönteistä toimintakulttuuria.

TAVOITE	KEINOT: EOA	KEINOT: IOK
<p>4. <i>Kansainväliset ihmisoikeussopimukset saatetaan voimaan ja muut ihmisoikeusinstrumentit omaksutaan joutuisasti ja pannaan täytäntöön tehokkaasti.</i></p> <p>Ihmisoikeussopimusten tehokas täytäntöönpano edellyttää, että valtiot kunnioittavat, suojelevat ja turvaavat näitä oikeuksia.</p> <p>Kunnioittamisella viitataan siihen, että sopimusvaltio pidättäytyy loukkaamasta ihmisoikeuksia, ja suojelulla siihen, että valtion tulee tarjota suojaa ihmisoikeusloukkauksia vastaan. Turvaaminen vaatii valtiolta aktiivisia toimia ihmisoikeuksien toteutumiseksi.</p> <p>Sopimusten lisäksi tietoa ihmisoikeuksien tulkinasta ja kehityksestä saadaan lainkäyttö- ja valvontaelinten suosituksista ja ratkaisukäytännöstä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, valvontaelinten kannanottojen sekä erilaisten suositusten ja päätöslauselmien sisällöistä jaetaan tietoa kaikessa OA:n toiminnassa. • Ihmisoikeussopimusten valvontaelimille annetaan tietoa sopimuksissa taattujen oikeuksien toteutumisesta. • Kiinnitetään hallituksen huomiota oikeuksien toteutumisessa havaittuihin puutteisiin. • Oikeusasiamiesten ja kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden kansainvälisen yhteistyön kautta hankitaan tietoa ihmisoikeusvelvoitteiden ja -suositusten sisällöstä sekä niiden edistämisen ja valvonnan keinoista. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Tiedotus:</i> PIO-portaaliin kootaan kattavasti tietoa kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ja muista instrumenteista. • <i>Tilaisuudet:</i> IOK järjestää aktiivisesti tilaisuuksia kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ja muista ihmisoikeusinstrumenteista. • <i>Seuranta:</i> IOK antaa lausuntoja ja tietoja ihmisoikeuksia valvoville ja seuraaville kansainvälisille toimielimille IOV:n tuella. • IOK osallistuu kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden sekä muiden kansainvälisten ihmisoikeustoimijoiden yhteistyöhön ja välittää Suomeen uutta osaamista ihmisoikeuksista sekä niiden edistämisestä ja turvaamisesta.

TAVOITE	KEINOT: EOA	KEINOT: IOK
<p>5. Oikeusvaltioperiaate toteutuu.</p> <p>Perustuslain mukaisesti julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Yksilön perusoikeudet ja -vapaudet on turvattu perustuslaissa. Oikeusvaltiossa tuomiovaltaa käyttävät ja yksilön oikeuksia suojaavat riippumattomat tuomioistuimet.</p> <p>Oikeusvaltiossa kaikilla on käytössään tehokkaat oikeussuojakeinot.</p> <p>Oikeusvaltioperiaate kiinnittyy perusoikeusjärjestelmämme arvolähtökohtiin. Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapau- den ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Vaatimus lakien noudattamisesta palautuu lakien demokraattiseen alkuperään.</p>	<p>Oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen on keskeinen osa OA:n perinteistä laillisuusvalvontaa kanteluiden ja omien aloitteiden tutkinnassa sekä tarkastustoimin- nassa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • OA valvoo valtiollisten tehtävien jaon toteutumista perustuslain edellyttämällä tavalla sekä tukee tuomiois- tuinten riippumattomuutta ja kunnioittaa sitä myös omassa tuomioistuimiin kohdistuvassa valvonnas- saan. • OA:n toiminnassa valvotaan myös hallintotehtävien antamista muulle kuin viranomaiselle sekä sitä, etteivät lakia alemmanasteiset normit ole ristirii- dassa lain kanssa. • OA:n toimenpitein pyritään vahvistamaan kaikkien hallinnonalojen sisäistä laillisuusvalvontaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • IOK vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta koulutus-, kasvatus- ja tiedotustoiminnassaan. • IOK tiedottaa perus- ja ihmisoikeuksia turvaavis- ta oikeussuojakeinoista. • IOK osallistuu oikeusturvaa vahvistaviin kansal- lisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin ja toteuttaa IOV:n valitsemaa pitkän aikavälin teemaa pääsyst- tä oikeuksiin.

Inledning

NATIONELLA MÄNNISKORÄTTSINSTITUTIONER (National Human Rights Institutions; NHRI) är genom lag inrättade organ med uppgift att främja och trygga att de mänskliga rättigheterna tillgodoses. De ska uppfylla kriterier som FN har ställt upp, de så kallade Parisprinciperna, som antogs av FN:s generalförsamling år 1993. Trots att organen finansieras ur statliga medel är de självständiga och oberoende av regeringar och ska ha ett så omfattande mandat som möjligt för att främja och trygga mänskliga rättigheter. Dessutom förutsätts de vara pluralistiska.

I Finland består den nationella människorättsinstitutionen av riksdagens justitieombudsman, Människorättscentret och dess människorättsdelegation.

Den internationella samordningskommittén (ICC) fungerar som samarbetsorgan för de nationella människorättsinstitutionerna. Den beslutar på ansökan även om den nationella institutionens status. Finlands nationella människorättsinstitution beviljades A-status i december 2014. Denna status hade då 72 av världens 108 nationella människorättsinstitutioner. A-status ger bl.a. yttranderätt i FN:s råd för mänskliga rättigheter och rösträtt i ICC.

De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna kan främjas och tryggas på många olika sätt. Människorättscentret har särskilda lagstadgade uppgifter i anslutning till främjandet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Även justitieombudsmannen främjar i sin egen verksamhet de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

Justitieombudsmannen uppfyller inte i sig alla de kriterier som uppställs i Parisprinciperna. Av denna anledning inrättades det vid justitieombudsmannens kansli ett människorättscenter som är självständigt och oberoende i sin verksamhet. Till dess uppgifter hör bl.a. information, fostran, utbildning och forskning i anslutning till främjandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt allmän uppföljning. Dess befogenheter omfattar även rent privata aktörer, såsom företagsverksamheten. Människorättsdelegationen som tillsattes vid Människorättscentret skänker institutionen den pluralism som Parisprinciperna förutsätter. Riksdagens justitieombudsmans mandat gällande grundläggande och mänskliga rättigheter förstärktes ytterligare i reformen.

Strategins syfte och process

BÅDA DELARNA AV FINLANDS nationella människorättsinstitution har sina egna uppgifter och verksamhetsformer. Syftet med den här gemensamma strategin är att fastställa de gemensamma målen, utveckla samarbetet och komma överens om fördelningen av uppgifterna mellan aktörerna för att de gemensamma målen ska nås.

Institutionens mission är att förverkliga de i denna strategi beskrivna gemensamma målen för att främja och trygga grundläggande och mänskliga rättigheter. Visionen är ett samhälle där de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna till fullo tillgodoses.

I strategiprocessen kartlades uppgifternas och verksamhetsformernas gränssnitt och söktes efter

metoder för att dessa operativt självständiga, men med varandra sammankopplade organisationer ska kunna dra nytta av varandras kunnande. Flera personer vid riksdagens justitieombudsmans kansli och från Människorättscentret medverkade i beredningen av strategin. Den behandlades i kansliets ledningsgrupp, i samarbetsförfarande och av människorättsdelegationen. Riksdagens justitieombudsman och Människorättscentrets direktör fastställde strategin den 18.6.2014.

I den här strategin beskrivs inte finansiella eller andra administrativa mål i samband med riksdagens justitieombudsman eller människorättscentrets verksamhet.

Den nationella människorättsinstitutionens uppgifter

Justitieombudsmannen

ENLIGT 109 § I GRUNDLAGEN ska justitieombudsmannen övervaka att domstolarna och andra myndigheter samt tjänstemännen, offentligt anställda arbetstagare och också andra, när de sköter offentliga uppdrag, följer lag och fullgör sina skyldigheter. Vid utövningen av sitt ämbete övervakar justitieombudsmannen att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

Justitieombudsmannen övervakar lagenligheten i myndigheternas verksamhet genom att undersöka klagomål. Justitieombudsmannen kan också på eget initiativ besluta behandla ett ärende som omfattas av justitieombudsmannens laglighetskontroll. Justitieombudsmannen inspekterar också ämbetsverk och inrättningar.

Justitieombudsmannen har en särskild skyldighet att regelbundet inspektera slutna inrättningar som fängelser, psykiatriska sjukhus och barnskydds-inrättningar.

Justitieombudsmannen är fullständigt oberoende i sin verksamhet. Justitieombudsmannen lämnar årligen en verksamhetsberättelse till riksdagen. I berättelsen ägnar justitieombudsmannen de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna särskild uppmärksamhet.

Justitieombudsmannen främjar de grundläggande och mänskliga rättigheterna på många olika sätt. I samband med sina avgöranden i klagomålsärenden och i inspektionsverksamheten delger justitieombudsmannen ofta uttryckligen övervakade sina uppfattningar om synpunkter som främjar tillgodoseen-

det av de grundläggande och mänskliga rättigheterna. I sina utlåtanden till olika ministerier uppmärksammar justitieombudsmannen särskilt grund- och människorättsperspektivet.

Justitieombudsmannen kan göra framställningar för att rätta till ett fel eller avhjälpa ett missförhållande.

Justitieombudsmannen kan också göra framställningar till ministerier som svarar för lagberedningen i syfte att utveckla bestämmelser. Ofta är det då fråga om brister i hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses. Justitieombudsmannen gör även framställningar om gottgörelse för kränkningar av de grundläggande och de mänskliga rättigheterna och kan göra framställningar om förlikningslösningar mellan myndigheten och klaganden.

Genom egna initiativ kan justitieombudsmannen ingripa i de allmännaste och mest omfattande problemen. Justitieombudsmannen kan rapportera om sina egna initiativ i en särskild berättelse till riksdagen.

Justitieombudsmannens inspektioner har en förebyggande och framåtblickande natur som främjar de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Justitieombudsmannen utsågs 2013 till det nationella tillsynsorganet i enlighet med Förenta Nationernas tilläggsprotokoll mot tortyr (OPCAT). Därigenom utvecklas inspektionsverksamheten kvalitativt och det förebyggande arbetet i konstruktiv växelverkan med inspektionsobjekten framhävs.

Människorättscentret och människorättsdelegationen

MÄNNISKORÄTTSCENTRET, som inledde sin verksamhet 2012, har som uppgift att främja de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna på det sätt som det stadgas om i lagen.

Människorättscentret ska:

- främja informationen, fostran, utbildningen och
- forskningen i anslutning till de grundläggande och mänskliga rättigheterna,
- utarbeta rapporter om hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses
- ta initiativ och ge utlåtanden för främjande och tillgodoseende av de grundläggande och mänskliga rättigheterna,
- delta i det europeiska och det internationella sam-
- arbetet för främjande och tryggande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna,
- sköta andra motsvarande uppgifter som anknyter sig till främjandet och tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

Människorättscentret är fullständigt oberoende i sin verksamhet. Människorättscentret utarbetar årligen en berättelse om sin verksamhet och rapporterar om verksamheten till relevanta utskott i riksdagen.

Under de första verksamhetsåren har tyngdpunkten, förutom vid praktiska åtgärder till följd av att Människorättscentret grundades, även legat vid att göra Människorättscentret känt, på att utveckla samarbetet och informationsgången i fråga om de nationella grundläggande fri- och rättigheterna och

de mänskliga rättigheterna och på att främja utbildning och fostran om de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Människorättscentret har också ordnat ett flertal evenemang samt på begäran gett utbildning och hållit anföranden.

Om grund- och människorättssituationen har även rapporterats framför allt till internationella uppföljningssystem för mänskliga rättigheter.

Parisprinciperna förutsätter att nationella människorättsinstitutioner har en pluralistisk sammansättning och ett omfattande samarbetsnätverk bestående av parter som arbetar med mänskliga rättigheter på nationell nivå. Människorättscentret har en människorättsdelegation som består av representanter för det civila samhället, forskningen kring de grundläggande fri- och rättigheterna och andra aktörer som deltar i främjandet och trygandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

Delegationen har enligt lagen tre uppgifter. Delegationen behandlar vittsyftande och principiellt viktiga frågor som gäller de grundläggande och mänskliga rättigheterna, godkänner årligen Människorättscentrets verksamhetsplan och verksamhetsberättelse samt fungerar som ett nationellt samarbetsorgan för aktörerna inom fältet för de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

Människorättsdelegationen har en viktig roll som pluralistiskt samarbetsorgan med bred bas och som nätverk som sammanför olika aktörer. För att bedriva sin verksamhet har delegationen organiserat sig i arbetsutskott och sektioner..

De grundläggande fri- och rättigheterna manifesterar en demokratisk rättstats viktigaste grundvärden. Med grundläggande fri- och rättigheter avses i Finlands grundlag sådana för alla tryggade rättigheter som är förpliktande gentemot alla offentliga organ. Dessa rättigheter kan endast begränsas genom lag och även då endast under särskilda förutsättningar.

Med mänskliga rättigheter igen avses sådana till alla människor hörande rättigheter av grundläggande natur som tryggas i internationella konventioner som är folkrättsligt förpliktande för Finland och har satts i kraft inomstatligt. De mänskliga rättigheterna ska emellertid även uppfattas som mänsklighetens gemensamma värden som moraliskt förpliktar alla aktörer i samhället.

De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna bildar tillsammans ett varandra kompletterande rättsligt skyddssystem. Den offentliga makten är förpliktad att trygga och främja tillgodoseendet av dessa rättigheter.

Långsiktiga mål

16

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>1. <i>Den allmänna vetskapen om, förståelsen för och kunskapen om de grundläggande och mänskliga rättigheterna ökar och respekten för dem förstärks.</i></p> <p>Alla ges tillräckligt, jämlikt och utan hinder information om de grundläggande och mänskliga rättigheterna för att kunna identifiera och försvara egna och andras rättigheter.</p> <p>Målet är också att myndigheterna förbinder sig vid att vittsyftande respektera och försvara de grundläggande och mänskliga rättigheterna även som moraliska värden. Dessutom är målet att öka respekten för grundläggande och mänskliga rättigheter inom den privata sektorn, särskilt när det gäller företagsverksamhetens effekter på de mänskliga rättigheterna.</p> <p>Finlands nationella människorättsinstitution främjar fostran och utbildning om mänskliga rättigheter i enlighet med FN:s deklaration om människorättsfostran och utbildning samt utbildning om de grundläggande rättigheterna.</p>	<p><i>Information:</i> Information om JO:s beslut, utlåtanden och ställningstaganden läggs ut på kansliets webbplats och i sociala medier som också gör det möjligt att öka kännedomen på ett interaktivt sätt.</p> <p>I informationen beaktas förutom nationalspråken även övriga gruppers språkliga rättigheter.</p> <p><i>Utbildning och annan påverkan:</i> Hela personalen främjar kunskapen och kännedomen om de grundläggande och mänskliga rättigheterna i inspektionsverksamheten (inkl. OPCAT), i samarbetet med intressegrupperna samt i tal och anföranden.</p> <p><i>I justitieombudsmannens verksamhetsberättelse till riksdagen inkluderas:</i> JO:s ställningstaganden i fråga om grundläggande rättigheter, behandlingen av teman kring grundläggande och mänskliga rättigheter, framställningar om gottgörelse och förlikning samt beslut gällande Finland som fattas av övervakningsorgan för de mänskliga rättigheterna.</p> <p>1) PIO = perus- ja ihmisoikeudet</p>	<p><i>Information:</i> Utvecklandet av Människorättscentrets webbplats till en omfattande portal/databank för information om grundläggande och mänskliga rättigheter samt en aktiv och interaktiv kommunikation genom användning av sociala medier.</p> <p>I informationen beaktas förutom nationalspråken även övriga gruppers språkliga rättigheter.</p> <p><i>Evenemang:</i> Ordning av evenemang för inbjudna och allmänheten om aktuella teman kring mänskliga rättigheter.</p> <p><i>Utbildning:</i> Främjande av högklassig utbildning om grundläggande och mänskliga rättigheter i det finländska utbildningssystemet och utveckling av den egna utbildningsverksamheten.</p> <p><i>Forskning:</i> Utförande av utredningar om ämnen som rör de grundläggande och mänskliga rättigheterna, kartläggning av forskningsbehov och samarbete med aktörer inom forskningen.</p> <p><i>Verksamheten inriktas</i> även på den privata sektorn, särskilt berörande frågor som gäller företagsverksamhet och mänskliga rättigheter.</p> <p><i>I verksamhetsberättelsen till riksdagens utskott</i> inkluderas en översikt över aktuella evenemang med anknytning till de grundläggande och mänskliga rättigheterna.</p>

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>Enligt deklARATIONEN omfattar människorättsfostran:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. kunskap om och förståelse för normer och principer, de värden som ligger till grund för dem och de mekanismer som är avsedda att skydda dem b. inläring och undervisning på ett sätt som c. respekterar både utbildare och elever att ge människorna egenmakt så att de kan åtnjuta sina egna rättigheter och utnyttja dem samt respektera och upprätthålla andras rättigheter.		

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>2. Bristerna i tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna identifieras och rättas till.</p> <p>Strävan i justitieombudsmannens och människorättscentrets verksamhet är att identifiera och undanröja problem som hänför sig till de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Det andra målet är att myndigheterna själva identifierar dylika problem i sin egen verksamhet och självmant strävar efter att åtgärda dem. Det tredje målet är att även privata aktörer respekterar de grundläggande och mänskliga rättigheterna i all sin verksamhet.</p> <p>Myndigheterna identifierar effekterna av sina beslut och förfaranden för människornas grundläggande och mänskliga rättigheter, handlar på ett grund- och människorättsvänligt sätt och är redo att göra mera än vad som krävs i lagen.</p> <p>Tryggandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna och god förvaltning utgör som grundlagsförankrade förpliktelser utgångspunkten för det offentliga beslutsfattande och verksamhet. Respekten för de grundläggande och mänskliga rättigheterna syns i myndigheternas handlingssätt och tjänstemännens inställningar. Förvaltningens interna övervakning organiseras och genomförs effektivt så att bristerna i tillgodoseendet av grundläggande och mänskliga rättigheter uppdagas och rättas till.</p>	<p>Brister i tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna uppdagas i utredningen av klagomål och egna initiativ, i inspektionsverksamheten och i medieuppföljningen.</p> <p>I OPCAT-verksamheten strävar man efter att identifiera problem i anknytning till de grundläggande och mänskliga rättigheterna även med hjälp av utomstående sakkunniga, till exempel läkare.</p> <p>Justitieombudsmannen ingriper i uppdagade missförhållanden genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vägledande och klandrande uppfattningar • framställningar om gottgörelse • förslag till författningar • framställningar för att undanröja brister eller rätta till fel • förlikningar • utlåtanden • anmärkningar • åtal <p>Genomslagskraften av JO:s åtgärder följs upp och stöds genom att åtgärderna offentliggörs.</p>	<p><i>Information:</i> Om brister i hur grundläggande fri- och rättigheter tillgodoses informeras i Människorättscentrets verksamhet.</p> <p>Aktiv information om rekommendationer och beslut av organ som på nationell nivå övervakar de grundläggande och mänskliga rättigheterna.</p> <p><i>Utbildning:</i> Särskilt till myndigheter riktad utbildning om teman som berör de grundläggande och mänskliga rättigheterna främjas och genomförs i samarbete med andra aktörer.</p> <p><i>Uppföljning:</i> Människorättsdelegationen och en särskilt för ändamålet tillsatt uppföljningssektion följer systematiskt upp hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses. Brister som uppdagas i hur grundläggande och mänskliga rättigheter tillgodoses lyfts fram och åtgärder i syfte att undanröja dessa främjas och samordnas.</p> <p><i>Utredningar:</i> Det utförs utredningar om hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses.</p> <p><i>Initiativ:</i> Det tas initiativ i syfte att rätta till uppdagade brister.</p>

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>3. <i>Den nationella lagstiftningen och andra normer samt deras tillämpningspraxis garanterar effektivt att de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses.</i></p> <p>En grund- och människorättsbaserad lagberedning är en nödvändig förutsättning för att rättigheterna på ett effektivt sätt ska kunna tillgodoses.</p> <p>På nationell nivå verkställs mänskliga rättigheter förutom genom lagstiftning bland annat genom rättsliga och administrativa åtgärder och genom politisk styrning.</p> <p>All verksamhet ska utövas på ett grund- och människorättsvänligt sätt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Lagförslag:</i> JO uppmärksammar statsrådet eller andra organ som svarar för lagberedningen på brister som JO fastställt i lagar och bestämmelser och gör framställningar för att utveckla dem och undanröja brister, särskilt med tanke på de grundläggande och mänskliga rättigheterna. • <i>Stöd av sakkunniga:</i> JO ger oavhängigt sakkunnigstöd vid lagberedningen. • <i>Utlåtanden:</i> JO ger utlåtanden till ministerier och riksdagens utskott i frågor som gäller lagstiftning. • <i>Ställningstaganden:</i> JO främjar genom sina ställningstaganden grund- och människorättsvänlig lagtolkning och -tillämpning. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Information och utbildning:</i> Människorättscentret stöder förstärkandet av kunskapen om de grundläggande och mänskliga rättigheterna bland aktörer som bereder lagstiftningen. • <i>Stöd av sakkunniga:</i> Människorättscentret ger oavhängigt sakkunnigstöd vid lagberedningen. • <i>Utlåtanden:</i> Människorättscentret ger utlåtanden till ministerier och riksdagens utskott om frågor som berör de grundläggande och mänskliga rättigheterna och om internationella människorättsförpliktelser. • <i>Ställningstaganden:</i> Människorättscentret främjar genom sina ställningstaganden en grund- och människorättsvänlig verksamhetskultur.

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>4. <i>Internationella människorättsavtal och människorättsinstrument sätts i kraft eller tillägnas skyndsamt och verkställs effektivt.</i></p> <p>En effektiv verkställighet av människorättsavtal förutsätter att staterna respekterar, skyddar och tryggar dessa rättigheter.</p> <p>Med respekt hänvisas till att en avtalsstat avhåller sig från att kränka mänskliga rättigheter och med skydd till att staterna ska erbjuda skydd mot människorättskränkningar. Tryggande förutsätter aktiva åtgärder av staterna för att tillgodose de mänskliga rättigheterna.</p> <p>Förutom avtal ger även rättskipnings- och tillsynsorgans rekommendationer och beslutspraxis information om tolkningen och utvecklingen av de mänskliga rättigheterna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I all verksamhet som bedrivs av JO fördelas information om innehållet i internationella avtal om mänskliga rättigheter, övervakningsorgans ställningstaganden samt olika rekommendationer och resolutioner. • Övervakningsorgan för människorättsavtal förses med information om hur de i avtalen garanterade rättigheterna har tillgodosetts. • Regeringen uppmärksammas på de brister som har uppdagats i tillgodoseendet av rättigheterna. • Via justitieombudsmännen och nationella människorättsinstitutioners internationella samarbete förvärvas information om innehållet i förpliktelser och rekommendationer gällande mänskliga rättigheter samt om metoder för att främja och övervaka dessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Information:</i> I portalen om grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter samlas övergripande information om internationella människorättsavtal och andra instrument. • <i>Evenemang:</i> Människorättscentret ordnar aktivt evenemang om internationella människorättsavtal och andra människorättsinstrument. • <i>Uppföljning:</i> Människorättscentret ger med stöd av människorättsdelegation utlåtanden och information till organ som övervakar och uppföljer efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. • <i>Människorättscentret</i> deltar i samarbetet mellan nationella människorättsinstitutioner och i andra internationella människorättsaktörers samarbete och förmedlar nya kunskaper om mänskliga rättigheter och deras främjande och tryggande till Finland.

MÅL	METODER: RIKSDAGENS JO	METODER: MÄNNISKORÄTTSCENTRET
<p>5. Rättsstatsprincipen förverkligas.</p> <p>I enlighet med grundlagen ska utövandet av offentlig makt basera sig på lagen och i all offentlig verksamhet ska lagen iaktas noggrant. Individens grundläggande fri- och rättigheter tryggas i grundlagen. I en rättstat är det oberoende domstolar som utövar den lagskipande makten och tryggar individens rättigheter.</p> <p>I en rättstat har alla tillgång till effektiva rättskyddsmekanismer.</p> <p>Rättsstatsprincipen är förankrad i de grundläggande värdena i vårt rättssystem. Statsförfattningen tryggar människovärdets okränkbarhet och individens frihet och rättigheter samt främjar rättvisa i samhället. Kravet på att lagar ska iaktas härleder sig från lagarnas demokratiska ursprung.</p>	<p>Förstärkandet av rättsstatsprincipen utgör en väsentlig del av JO:s traditionella laglighetskontroll i samband med utredningen av klagomål och egna initiativ samt i inspektionsverksamheten.</p> <p>JO övervakar att fördelningen av statliga uppgifter genomförs så som förutsätts i grundlagen och stöder domstolarnas oavhängighet och respekterar denna även i sin egen tillsyn över domstolarna.</p> <p>I JO:s verksamhet ingår också övervakningen av överförande av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter och av att normer på lägre nivå än lagar inte står i strid med lagen.</p> <p>Strävan är att JO:s åtgärder ska bidra till att den interna laglighetskontrollen inom alla förvaltningsområden förstärks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Människorättscentret förstärker rättsstatsprincipen i sin utbildning, fostran och information. • Människorättscentret informerar om rättskyddsmetoder för att trygga de grundläggande och mänskliga rättigheterna. • Människorättscentret deltar i nationella och internationella projekt i syfte att förstärka rättsskyddet och förverkligar temat om tillgången till rättvisa som Människorättsdelegationen har valt ut till ett långsiktigt tema.

